

Parmenidés, zl. B 2-8

εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν ἐρέω, κόμισαι δὲ σὺ μῦθον ἀκούσας,
αἶπερ ὁδοὶ μοῦναι διζήσιός εἰσι νοήσαι•
ἢ μὲν ὅπως ἔστιν τε καὶ ὡς οὐκ ἔστι μὴ εἶναι,
Πειθοῦς ἐστι κέλευθος (Ἀληθείη γὰρ ὀπηδεῖ),
ἢ δ' ὡς οὐκ ἔστιν τε καὶ ὡς χρεῶν ἐστι μὴ εἶναι,
τὴν δὴ τοι φράζω παναπευθέα ἔμμεν ἀταρπὸν•
οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ἔδν (οὐ γὰρ ἀνυστόν)
οὔτε φράσαις.

τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστίν τε καὶ εἶναι.

ξυνὸν δὲ μοί ἐστιν,
ὅπποθεν ἄρξωμαι• τόθι γὰρ πάλιν ἴξομαι ἀῤῥθις.

λεῦσσε δ' ὅμως ἀπεόντα νόωι παρεόντα βεβαίως•
οὐ γὰρ ἀποτηρήξει τὸ ἔδν τοῦ ἐόντος ἔχεσθαι
οὔτε σκιδνάμενον πάντη πάντως κατὰ κόσμον
οὔτε συνιστάμενον.

χρὴ τὸ λέγειν τε νοεῖν τ' ἔδν ἔμμεναι• ἔστι γὰρ εἶναι,
μηδὲν δ' οὐκ ἔστιν• τά σ' ἐγὼ φράζεσθαι ἄνωγα.
πρώτης γὰρ σ' ἀφ' ὁδοῦ ταύτης διζήσιος <εἶργω>,
αὐτὰρ ἔπειτ' ἀπὸ τῆς, ἣν δὴ βροτοὶ εἰδότες οὐδὲν
πλάττονται, δίκρανοι• ἀμηχανίη γὰρ ἐν αὐτῶν
στήθεσιν ἰθύνει πλακτὸν νόον• οἱ δὲ φοροῦνται
κωφοὶ ὁμῶς τυφλοὶ τε, τεθηπότες, ἄκριτα φύλα,
οἷς τὸ πέλειν τε καὶ οὐκ εἶναι ταῦτόν νενόμισται
κοῦ ταῦτόν, πάντων δὲ παλίντροπὸς ἐστι κέλευθος.

Nuže já ti teď povím – a slovo, jež uslyšíš, podrž –,
které lze jenom cesty si myslití zkoumání všeho:
jedna cesta, že *jest* a že vůbec nebytí není,
dráha to přesvědčení, neb ono provází pravdu;
druhá pak cesta, že *není* a že je nebytí nutné.
O této cestě ti říkám, že nelze ji nikterak poznat,
neboť nejsoucí ani bys nepoznal – není to možno –
ani je nevyslovil,
vždyť myslet a býti je totéž.

Zl. B 2 a 3

... je společné pro mne,
odkudkoli já počnu, neb znovu se zase tam vrátím.

Zl. B 5

Pohled', jak vzdálené věci jsou mysli úplně blízké,
vždyť ona od jsoucího přec jsoucí odtrhnout nechce,
ani když rozptyluje se veskrze po celém světě,
ani když zase se spojí.

Zl. B 4

Třeba je říkat a myslit, že jsoucí *jest*, neboť bytí
jest, kdežto nic věru *není*. To na mysli mítí ti káži,
od této cesty zkoumání chci tebe odvrátit předem.
Avšak též od oné cesty, po níž se zmítají lidé
neznalí ničeho, dvojhlaví, neb jim bezradnost v hrudi
řídí bloudící jejich mysl a oni se ženou
hluší a zároveň slepí, ti zmatenci, nesoudné davy,
pro které bytí a nebytí touž je věcí i různou,
pro které také ve všech věcech je zpáteční cesta.

Zl. B 6

οὐ γὰρ μήποτε τοῦτο δαμῆι εἶναι μὴ ἑόντα•
ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἶργε νόημα
μηδέ σ' ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω,
νωμῶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχῆεσαν ἀκουήν
καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηριν ἔλεγχον
ἔξ ἐμέθεν ῥηθέντα. μόνος δ' ἔτι μῦθος ὁδοῖο
λείπεται ὡς ἔστιν• ταύτη δ' ἐπὶ σήματ' ἔασι
πολλὰ μάλ', ὡς ἀγένητον ἑὸν καὶ ἀνώλεθρόν ἐστιν,
ἔστι γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμές ἢ δ' ἀτέλεστον•
οὐδέ ποτ' ἦν οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἔστιν ὁμοῦ πᾶν,
ἔν, συνεχές• τίνα γὰρ γένναν διζήσεαι αὐτοῦ;
πῆι πόθεν ἀύξηθέν; οὐδ' ἐκ μὴ ἑόντος ἑάσσω
φάσθαι σ' οὐδὲ νοεῖν• οὐ γὰρ φατὸν οὐδὲ νοητὸν
ἔστιν ὅπως οὐκ ἔστι. τί δ' ἂν μιν καὶ χρεός ὦρσεν
ὑστερον ἢ πρόσθεν, τοῦ μηδενὸς ἀρξάμενον, φῦν;
οὕτως ἢ πάμπαν πελέναι χρεῶν ἐστιν ἢ οὐχί.
οὐδέ ποτ' ἐκ μὴ ἑόντος ἐφήσει πίστις ἰσχύς
γίγνεσθαί τι παρ' αὐτό• τοῦ εἶνεκεν οὔτε γενέσθαι
οὔτ' ὄλλυσθαι ἀνήκε Δίκη χαλάσασα πέδησιν,
ἀλλ' ἔχει• ἢ δὲ κρίσις περὶ τούτων ἐν τῶιδ' ἔστιν•
ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν• κέκριται δ' οἶν, ὥσπερ ἀνάγκη,
τὴν μὲν ἑἶν ἀνόητον ἀνώνυμον (οὐ γὰρ ἀληθῆς
ἔστιν ὁδός), τὴν δ' ὥστε πέλειν καὶ ἐτήτυμον εἶναι.
πῶς δ' ἂν ἔπειτ' ἀπόλοιτο ἑόν; πῶς δ' ἂν κε γένοιτο;
εἰ γὰρ ἔγεντ', οὐκ ἔστ(ι), οὐδ' εἴ ποτε μέλλει ἔσεσθαι.
τῶς γένεσις μὲν ἀπέσβεσται καὶ ἄπυστος ὄλεθρος.

οὐδὲ διαιρετόν ἐστιν, ἐπεὶ πᾶν ἐστιν ὁμοῖον•
οὐδέ τι τῆι μᾶλλον, τό κεν εἶργοι μιν συνέχεσθαι,
οὐδέ τι χειρότερον, πᾶν δ' ἔμπλεόν ἐστιν ἑόντος.
τῶι ξυνεχές πᾶν ἐστιν• ἑὸν γὰρ ἑόντι πελάζει.

αὐτὰρ ἀκίνητον μεγάλων ἐν πείρασι δεσμῶν
ἔστιν ἀναρχον ἀπαυστον, ἐπεὶ γένεσις καὶ ὄλεθρος
τῆλε μάλ' ἐπλάχθησαν, ἀπῶσε δὲ πίστις ἀληθῆς.
ταυτόν τ' ἐν ταύτῳ τε μένον καθ' ἑαυτό τε κεῖται
χοῦτως ἔμπεδον αὔθι μένει• κρατερὴ γὰρ Ἀνάγκη

Nikdy zajisté nedá se prokázat nejsoucna jsoucnost.
Od této cesty zkoumání hled' svou odvracet mysl,
ani at' zkušený zvyk tě nenutí, abys tou cestou
řídil oslepené oči a zalehlé uši a jazyk!

Nikoli, ty jen rozumem rozsud' to zkoumání sporné,
o němž jsem mluvila! Ted' už zbývá jen o jedné cestě
zpráva: že *jest*, a při této cestě jsou velice četná
znamení, že ono jsoucí, jež nevzniklo, nezajde také,
že je jediné, celé i pevné i neukončené.

Nebylo nikdy a nebude – *jest* nyní najednou celé,
souvislé, jedno. Neb jaký pak pro ně chceš vyhledat původ?

Jak pak a odkud by vzrostlo? Že z nejsoucího by bylo,
to nedovolím, bys říkal a myslil, vždyť říci a myslit
nelze, že *není*. A jaká as nutnost by přiměla jsoucí,
aby, počavši z ničeho, dřív nebo později vzniklo?
Tudíž musí buď veskrze být neb naprosto nebýt.

Ani že z nejsoucího by jiného vzniknout cos mohlo,
nesvolí důkazu síla, a proto bohyně práva
neuvolňuje jsoucí z pout, aby vzniklo neb zašlo,
nýbrž je drží a rozhodnutí ted' záleží na tom:

jest nebo *není*? Nuž takto již rozhodnuto, jak nutno:
jednu pomínout cestu, již nelze myslet ni vyřknout,
– pravdivá není – a druhou pak za jsoucí uznat a správnou.
Jak pak by jsoucí později bylo a jak by dřív vzniklo?
Jestliže vzniklo, pak není a stejně, má-li kdys býti.
Tak tedy vznikání zhašeno jest a zapadl zánik.

Jsoucí nelze též dělit, neb celé je veskrze stejné,
není ho zde trochu více, což mohlo by spojení bránit,
ani zas trochu méně, je veskrze jsoucí plno.
Proto souvisí zcela, neb se jsoucím jsoucí se stýká.

Jsoucí je bez pohnutí – jet' sevřeno mocnými pouty –,
bez počátku a bez ustání, neb vznik a též zánik
daleko zahrnány byly, je odvrhl pravdivý důkaz.
Zůstává stejné a na stejném místě, o sobě samo
leží a zůstává tam, neb mocná Nutnost je drží

πεῖρατος ἐν δεσμοῖσιν ἔχει, τό μιν ἀμφὶς ἐέργει,
οὔνεκεν οὐκ ἀτελεύτητον τὸ ἐὸν θέμις εἶναι•
ἔστι γὰρ οὐκ ἐπιδευές• [μῆ] ἐὸν δ' ἄν παντός ἐδεῖτο.

ταῦτόν δ' ἐστὶ νοεῖν τε καὶ οὔνεκεν ἔστι νόημα.
οὐ γὰρ ἄνευ τοῦ ἐόντος, ἐν ᾧ πεφατισμένον ἐστίν,
εὐρήσεις τὸ νοεῖν• οὐδὲν γὰρ <ἦ> ἔστιν ἢ ἔσται
ἄλλο πάρεξ τοῦ ἐόντος, ἐπεὶ τό γε Μοῖρ' ἐπέδησεν
οὔλον ἀκίνητόν τ' ἔμεναι• τῶι πάντ' ὄνομ(α) ἔσται,
ὅσσα βροτοὶ κατέθεντο πεποιθότες εἶναι ἀληθῆ,
γίγνεσθαί τε καὶ ὄλλυσθαι, εἶναί τε καὶ οὐχί,
καὶ τόπον ἀλλάσσειν διὰ τε χροά φανὸν ἀμείβειν.

αὐτὰρ ἐπεὶ πεῖρας πύματον, τετελεσμένον ἐστὶ
πάντοθεν, εὐκύκλου σφαίρης ἐναλίγκιον ὄγκωι,
μεσσοθέν ἰσοπαλές πάντη• τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον
οὔτε τι βαιότερον πελέναι χρεόν ἐστὶ τῆι ἢ τῆι.
οὔτε γὰρ οὐκ ἐὸν ἔστι, τό κεν παῦοι μιν ἰκνεῖσθαι
εἰς ὁμόν, οὔτ' ἐὸν ἔστιν ὅπως εἴη κεν ἐόντος
τῆι μᾶλλον τῆι δ' ἦσσον, ἐπεὶ πᾶν ἐστὶν ἄσυλον•
οἱ γὰρ πάντοθεν ἴσον, ὁμῶς ἐν πεῖρασι κύρει.

ἐν τῶι σοι παύω πιστὸν λόγον ἠδὲ νόημα
ἀμφὶς ἀληθείης• δόξας δ' ἀπὸ τοῦδε βροτείας
μάνθανε κόσμον ἐμῶν ἐπέων ἀπατηλὸν ἀκούων.
μορφὰς γὰρ κατέθεντο δύο γνώμας ὀνομάζειν•
τῶν μίαν οὐ χρεῶν ἐστὶν / ἐν ᾧ πεπλανημένοι εἰσίν/
τὰντία δ' ἐκρίναντο δέμας καὶ σήματ' ἔθεντο
χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων, τῆι μὲν φλογὸς αἰθέριον πῦρ,
ἥπιον ὄν, μέγ' [ἀραιὸν] ἐλαφρόν, ἐωυτῶι πάντοσε τωῦτόν,
τῶι δ' ἐτέρωι μὴ τωῦτόν• ἀτὰρ κάκεῖνο κατ' αὐτό
τὰντία νύκτ' ἀδαῆ, πυκινὸν δέμας ἐμβριθές τε.
τόν σοι ἐγὼ διάκοσμον εὐοικότα πάντα φατίζω,
ὡς οὐ μὴ ποτέ τις σε βροτῶν γνώμη παρελάσσει.

v poutech hranice, která je kolem dokola svírá,
protože nesmí být bez konce, vždyť mu ničeho není
třeba, a bez konce jsouc, by všeho potřebno bylo.

Toutéž věci je myslit, a o čem se myslí, neb věru
bez jsoucího, v němž je vždy myšlení vyřčeno, nijak
myšlení nemůžeš nalézt, vždyť není a nebude nikdy
jiného nic mimo jsoucí, neb Sudba je sevřela pouty,
aby bylo vždy celé a bez hnutí, proto vše bude
pouhým jménem, co si lidé vytkli věřice pevně,
že je to pravda: vznikat a zanikat, být a též nebýt,
měniti svoje místo i barvu střídati jasnou.

Nejzazší hranici majíc, je jsoucí se všech stran zcela
ukončeno a hmotě se podobá okrouhlé koule;
od středu všude je stejné a ani o málo větší,
ani o málo menší zde nesmí být nežli onde.
Není přec nejsoucího, jež snad by mu bránilo dospět
k stejnosti, aniž je možno, by jsoucího zde bylo více, jinde zas
méně, než jest, neb celé je neporušeno.
Jeť sobě odevšad rovné a stejně k hranicím spěje.

Zde já pro tebe končím již o pravdě hodnou vší víry
řeč i myšlenku; odtud pak pouhé domněnky lidí
smrtných poznávej, vyslechna slov mých pořádek klamný!
Dvoje podoby lidé se rozhodli pojmenovati
– jednu z nich netřeba uznat, neb v tom se mýlili oni –,
protivná přiřkli jim těla a navzájem odlišné zcela
dali jim znaky; z nich jedna je plamenný etheru oheň,
mírný, velice lehký a s sebou veskrze stejný,
ne však s podobou druhou. I tato prý o sobě trvá,
protivná; temná noc je to, tělo husté a těžké.
Tento řád světa celý ti vyložím, podobný pravdě,
abys míněním lidským již nikdy předstížen nebyl.